

Ratsastuksenopetuksen ja -valmennuksen tuulia Suomessa

Suomen ratsastuksenopettajien pedagogista osaamista on kiitetty maailmalla. Toisaalta laji on meillä versonut armeijasta, ja ainakin ennen vanhaan moni opettaja tunnettiin lähinnä rikkumattomasta auktoriteetista ja kovasta äänestä. Millaisiin ideoihin nykypäivän ratsastuksenopetus ja ratsastusvalmennus perustuvat?

Ypäjän Hevosopiston apulaisrehtori Kari Haimi ja johtava ratsastuksenopettaja Anu Korppoo allekirjoittavat armeijan perinnön.

- Sinänsä on totta, että meillä on ratsastuksessa armeijan perintö. Parinkymmenen viime vuoden aikana ratsastuksenopettajat ovat kuitenkin opiskelleet pedagogiikkaa ja jo sitä aiemmin didaktiikkaa. Nykyisin ratsastuksenopetuksessa osataan jo hyvin hyödyntää erilaisia menetelmiä, kuten opetuskeskustelua ja demoja. Opiskelijoiden erilaiset oppimistyyliä myös tunnustetaan. Joku oppii kuulemalla, toinen taas näkemällä, kolmas kokeilemalla, Korppoo sanoo.

- Yksisuuntaisuus ja opettajajohtoisuus ovat varmaankin olleet opetuksessa eräänlainen perinne. Toisaalta ajatus armeijan ratsastuksenopetuksesta kovin tiukkana ja opettajajohtoisena on turhaa yleistystä. Myös armeijassa opetus saattoi olla hyvin keskustelevaa ja kuuntelevaa, kyllä sielläkin osattiin opettaa, huomauttaa Haimi.

Muuttumista maailman mukana

Suomi on kuulunut vuodesta 1996 saakka Ratsastuksenopettajien koulutuksen kansainväliseen yhteistyöjärjestöön (IGEQ). Järjestön edustaja Suomesta on Kari Haimi.

- Yhteistyöjärjestö syntyi vuonna 1992, kun eurooppalaiset maat halusivat ryhtyä itse koodinoimaan ja harmonisoimaan ratsastuksenopetusta. Taustalla oli huoli siitä, että EU saataisi alkaa sanella alueella omia ehtojaan. Suomi liittyi mukaan heti perustamisvuonna. Taavoitteena on ollut kolmiportainen koulutusjär-

jestelmä, jota Suomen ohjaaja-opettaja-master-järjestelmä noudattaa.

Ratsastuksenohjaajan tutkinto on kolmivuotinen ammatillinen perustutkinto. Ratsastuksenopettaja on aikuisten ammattitutkinto, jonka voivat suorittaa jo työelämässä olevat aikuiset. Master-opettajan tutkinto on erikoisammattitutkinto ratsastuksenopettajille. Ypäjällä opiskelijat tenttivät pedagogiikkaa ja masteropettajat suorittavat esimerkiksi avoimen yliopiston kautta kasvatustieteen perusopinnot. Opiskelijoilla on omat opetusryhmänsä, joille he tekevät tuntisuunnitelmat ja joiden opetuksesta he saavat palautetta.

- Koulumaailman muutos vaikuttaa myös ratsastuksenopetukseen ja asettaa sille haasteen. Nykyisin jo koulussa oppilaita aktivoidaan keskusteluun, ja ihmiset elävät keskellä tiedon tulvaa. Myös oppimisen tutkimus tuo uudenlaisia malleja. Kyra on sanonut, että ratsastajalla pitää olla hyvä työkalupakki, josta voi ottaa tarvittavat työvälineet käyttöön oikealla hetkellä. Opetustaito on samanlainen asia. Mitä enemmän opettajalla on eri työkaluja, sitä parempi on tulos, Korppoo kuvaa.

- Yhä edelleen täytyy opettajajohtoisuuden kuitenkin turvallisuuden vuoksi toimia, ennen kuin muut menetelmät kytketään mukaan. Tarvitaan punainen lanka ja ratsastuksen oikea filosofia, sillä järjestys tuo asioiden tekemiseen laadua. Kun perusasiat toimivat, opettaja voi monipuolistaa oppimistilannetta ratsastajien vire ja tunnetilojen mukaan – välillä rauhoittaa tilannetta, välillä tuoda vähän enemmän "actionia". Hyvä opettaja myös jakaa huomiotaan taan ryhmälle.

Korppoon mukaan opettaja-oppilassuh-

Koulumaailman muutos vaikuttaa myös ratsastuksen- opetukseen

teeseen kuuluu vahvasti vuorovaikutus, mutta opettaja on yhä se, joka luo turvallisen oppimisympäristön ja mahdollisuuden oppia. Samaa sanoo Haimi.

- Jos ja kun on tarkoitus todella oppia jotain, hevonen pitää oppia tuntemaan eläimeenä. 1990-luvun ilmiö oli, että ratsastuskoulujen pitäjät säikähtivät arvostelua lasten käyttämistä tallitöissä. Tämä ja kaiketi myös nykyinen kiireinen elämäntapa vaikuttivat siihen, että ratsastuskoulujen oppilaat eivät enää käytä aikaa talleilla siten kuin ennen. Ratsastus näyttäytyy vain yhtenä harrastuksena muiden joukossa. Kuitenkin olisi mielekästä palata siinä mielessä vanhaan, että hevosten parissa vietettäisiin paljon aikaa. Oppimiseen ei riitä, että nousee kerran viikossa valmiiksi satuloidun hevosen selkään.

- Nykymaailman ilmiö on, että oma hevonen ostetaan aiempaa varhaisemmin, jopa ainoastaan yhden ratsastuskouluvuoden jälkeen. Kuitenkin voisi sanoa, että todella hyväksi ratsastajaksi oppimiseksi pitää viettää satulassa 3 000 tuntia. Yksi vuosi ratsastuskoulussa ja leireillä tuo ratsastajalle kuitenkin vain noin 50 tuntia.

- Lisäksi pitäisi oppia ratsastamaan monenlaisia hevosia. Jos ratsastaja pystyisi hankkimaan itselleen useamman hevosen, se olisi tietysti

Kari Haimi edustaa Suomea Ratsastuksenopettajien koulutuksen kansainvälisessä yhteistyöjärjestössä. Parhailaan IGEQ käy keskusteluja siitä, että myös valmentajien luokittelu saataisiin samanlaiseksi eri puolilla maailmaa.

"Liiallinen kriittisyys opetuksessa voi olla kulttuurinen jäännös, joka ei kuitenkaan toimi esimerkiksi lasten opettamisessa lainkaan", Riitta Holopainen sanoo.

"Systemaattinen ratsastuskoulujärjestelmä ja sen valvonta ovat Suomen vahvuus", sanoo Anu Korppoo.

Neena Kuukasjärvi peräänkuuluttaa suomalaisen ratsastusurheiluun positiivista tsemppaamisen ja edistymisen henkeä.

 Equiline
ITALIA

Kesämallisto 2009

Näe koko mallisto www.equalityline.se

EQUALITY LINE

Equine quality for quality riders

yksi ratkaisu. Realistisesti tähän ei kuitenkaan monella ole mahdollisuutta.

Oppimisen iloa

Neena Kuukasjärvi on aktiivinen oululainen hevosharrastaja, joka on aloittanut ratsastuskoululaisena jo vuonna 1976 ja ollut oman hevosen kanssa vuosien mittaan erilaisten opettajien ja valmentajien silmien alla. Kokemuksensa turvin hän on myös auttanut muita hevosten kouluttamisessa ja käsittelyssä. Neenan mukaan tämä oma kokemus muiden ohjaamisesta on auttanut hahmottamaan opetustilannetta myös toisesta kuin asiakkaan näkökulmasta.

- Vastustan opetustapoja, jotka kasvattavat liiallista itsekriittisyyttä, joka jo valmiiksi vaivaa erityisesti kilttejä ja arkoja harrastajia – usein naisia! Kuukasjärvi lataa.

- Huomiotani kiinnitti ystävälliseni spontaani purskahdus taanoin. Hän oli juuri vaihtanut valmentajaa ja oli nyt miltei myymässä hevostaan. Hevosesta oli nimittäin uuden upean valmentajan kanssa tullut äkkiä mukamas niin herkkä, että ratsastajan kuulemma ”järkyttävän huono istunta” sai koko paketin leviämään. 30 vuotta ratsastanut ihminen oli nuijittu henkisesti niin lyttyyn, ettei hän kokenut osaavansa mitään. Hän haeskeli apua merkiksiin vaikeuksiin, joista ei ennestään tiennyt mitään. Jäin miettimään, missä muussa lajissa tällainen valmennuskulttuuri on mahdollinen. Että uusi valmentaja nujertaa asiakkaansa niin, että tällä ei käytännössä ole muuta vaihtoehtoa kuin sitoutua asiakassuhteeseen odotamaan, että valmentaja niin sanotusti korjaa tilanteen?

- Asian kääntöpuoli on tieteen

kin valmennettavan toiminta. Onko hän tyytyväinen vasta, kun uusi supervalmentaja ”löytää” jotain, joka selittää ratsukon kaikki vaikeudet, Kuukasjärvi pohtii.

- Ratsastuskoulumaailmassa taas olen joskus nähnyt, että oppilas laitetaan vuodesta toiseen siihen Jatko II -ryhmään ja annetaan näin ymmärtää, että eteenpäin ei ole vielä asiaa. Arvion antaa ratsastuksenopettaja, ja asiakashan mielellään uskoo auktoriteettia. Olen kuullut, kuinka 10 vuotta ratsastanut ja monta kertaa viikossa ratsastava aikuinen huokaisee harmista, kun on jo niin vanha, ettei ehdi oppia laukanvaihtoa. Se, ettei yrittäjällä ole tarjota tehokkaampaa treeniä tai tasokkaampia opetushevosia, on saatu näyttämän siltä, että asiakas on erityisen heikkolahjainen! Mutta koska on kyse naisvaltaisesta aikuisten harrastuksesta, asiakas ei vaadi parempaa tai hakeudu toisen yrittäjän asiakkaaksi, vaan itkee itsensä uneen, kun on niin lahjaton, Kuukasjärvi kärjistää.

Kuukasjärven mukaan asiakkaat tietysti odottavat valmentajalta tiettyjä asioita ja ammattilaiset myyvät sitä, mitä asiakkaat haluavat.

- Valmentajien pitäisi auttaa ihmisiä pyrkimään kohti omia rajojaan ja niiden yli. On vaan kaikkien kannalta helpompaa jäädä mukavuusalueelle. Missä on urheilun, itsensä voittamisen, yhdessä tekemisen ja uuden oppimisen ilo, Kuukasjärvi kysyy.

Opetus ja valmennus ovat eri asioita

Riitta Holopainen on ratsastuksenopettaja ja kouluvalmentaja, joka on yhtenä kahdeksasta Suomessa suorittanut ratsastuksen ammattivalmentajan tutkinnon Suomen urheiluopistossa.

- Olennaista on tehdä ero opetuksen ja valmennuksen välille, Holopainen korostaa.

- Opetusta annetaan ratsastuskouluissa ja tunneilla yksityisratsukoille, jotka opettaja näkee harvakseltaan, esimerkiksi yhdestä kolmeen kertaa viikossa. Näkemyseni mukaan valmennus on tätä kattavampaa ja sisältää suuremman sitoutumisen molemmilta osapuolilta. Valmennus tarkoittaa sopimusta ratsukon ja valmentajan välillä. Valmennuksessa on ta-

voite, joka on tarkempi kuin vain esimerkiksi ”pääseminen alue- tai kansalliselle tasolle”. Itse näen valmentajana omat valmennettavani joka päivä ja tiedän, missä mennään ja mitä he tekevät hevosten kanssa, Holopainen kuvaa.

- Valmennuksessa ydinideana on saada ratsukko itsenäiseksi, koska radalla ratsukko suorittaa yksin, ilman puheyhteyttä valmentajaan. Opetuksessa taas kehitetään enemmän ratsastajaa kuin hevosta. Opettaja voi olla paljon äänessä itse jo siitä syystä, että antaa isommassa ryhmässä yksilöllisiä ohjeita jokaiselle ratsastajalle.

- Opettajan ja valmentajan välillä ratsastajan pitää tietysti ajatella omilla aivoillaan. Kaikenlaisia on liikkeellä, kuten tietysti kaikilla elämänalueilla, Holopainen hymyilee.

- Esimerkiksi uhkailumentali teetti, että muiden tunneille ei saa mennä, ei ole hyväksyttävissä. Toisaalta kun puhutaan valmennukseen sitoutumisesta, silloin ei ole mielekästä, että ratsukko käy milloin kenenkin tunneilla. Valmentajankin pitää koko ajan tietää, missä mennään.

Holopaisen mukaan ratsastuksenopetuksessa ratsastajan tunnetila on tärkeä, eikä ketään voi pakottaa oppimaan.

- Ihminen ja eläin oppivat positiivisesta enemmän kuin negatiivisesta – ihan niin kuin hevosta kehitteä enemmän myötäminen kuin pidäte. Kilpailumiseen tähtäävässä valmennuksessa tunteiden tulisi jo olla hallinnassa, vaikka toki ne ovat aina siinäkin mukana. Valmennuksessa valmentaja voi kuitenkin jo olla tiukempi ja herätellä ratsastajaa, koska molemmat ovat sitoutuneet tiettyihin päämääriin ja sopimus velvoittaa molempia.

Kari Haimikin on positiivisen oteen kannalla.

- Ratsastuksenopettaja ja valmentaja luovat oppimiselle sopivan ilmapiirin ja olosuhteet, mutta oppiminen tapahtuu yksilössä. Opettaja voi tuoda oppijan niin sanotusti polun alkuun ja laittaa hänet liikkeelle, mutta vain ratsastaja itse voi oppia ratsastamaan. Olen ehdottomasti yhdysvaltalaisyylisen valmennuksen ystävä, joka korostaa ratsastajan hyviä puolia ja lähtee kehittämään niitä. Siinä samalla myös heikot puolet kehittyvät, Haimi sanoo. ♦

Passier FlexiPad®

G. PASSIER
& SOHN

- Muotoutuu täysin hevosen selän ja satulan mukaan
- Täydellinen muotoilu takaa loistavan istuvuuden
- Ei aiheuta painetta hevosen selkään
- Valmistettu laadukkaasta Flexifleeceestä
- Saatavilla este/yleis- ja koulumalli
- Useita eri värejä

Nyt
**TARJOUS-
HINTAAN!** **69€** (norm. 85€)

VALJAS-KOLMIO OY

- HYVINKÄÄ, Hyyppäräntie 46, 010 4254 800, ark. 10-17, la 10-14
- HÄMEENLINNA, Rauhankatu 3, 010 4254 810, ark. 10-17, la 10-14
- FORSSA, Pilvenmäen Ravirata, 010 4254 820, ark. 10-17, la 10-14

